שבעת ימים פרק ראשון יומא

המדקדק יבין שקודם שירד גובהו שני אמות ומחצה נפקא ליה שיטתו מכנגד הפתח וא"כ הוי מלי לאוקומי כר"ש לא כרבי יוסי דאיש ליה נמי מזבח ממזלא בפרק קדשי קדשים אלא משום דר' יהודה שמעינן ליה בהדיא וכי האי גוונא איכא בפרק קדשים (זבחים דף מח:) דאמר רב אחבה בר מני רבי יהודה היא דאמר מזבח ממזלא וכו' ופריך וטקמא כרבי יוסי וכממזלא ומשני משום דרבי יהודה שמעינן ליה בהדיא ומהתם קשיא לן פל פירוש רבותיו של רש"י שפי' הא מני רבי יהודה היא ההיא דמדות דת"כ תיקשי ליה דרב אחא בר אהבה גופיה אוקי התם סתמא דתמיד דתנן בירור משם עלי תחנה וכו' כר' יהודה ואיהו מוקי הכא סתמי דמדות כוותיה והתמר לעיל דסתמי דתמיד פליגי אדמדות וא"כ ליכא למימר דסתמי תמיד ומדות כרבי יהודה וי"ל דבלאו הכי מקשה ליה שפיר מסתמי דמדות גופייהו וממזבח גופיה דפריך ומי מלית מוקמי לה כרבי יהודה וכו' :

מן השלחנות לנגסין ד' · תימה דתנן במסכת תמיד פרק אמר להם הממונה (דף ג:) בית המטבחים היה לצפון של מזבח ועליו שמנה עמודים נגסין וכו' עד שבהן תולין ומפשיטין על השולחנות של שיש שבין העמודים והכא משמע שיש ריוח ד' אמות ביניהן וי"ל הכי אחריני ניהו הכי דהתם עומדים בין העמודים שבהן תולין ומפשיטים והבהמה מונחת על השלחנות כדי שלא תהא נגררת על גבי קרקע והכי דהכא הייט ח' שלחנות של שיש דאמר פ' לא היו כופתין (תמיד לא:) שהיו מדיחין עליהן הקרבייס מיהו קשיא דבפ' לא היו כופתין (שם עמוד ב) תנן הקרבייס מדיחין אותם במעוטן על שלחנות של שיש שבין העמודים אלמא דהכי נמי ביני עמודים הוו קיימי מיהו ר"י בר ברוך גרס התם במעוטה של שלחנות שבבית המטבחים א"ל י"ל אע"פ שהיו רחוקים ד' אמות קרי ליה בין העמודים ואע"פ שרחוקים ד' אמות לא היה בהמה נגררת בארץ שגוף הבהמה גדול ומגיע לשולחנות כדאיתא בברכות רבה (פ' ס"ה) דכשמרכיבים כבשי התמיד על הגמלים היו נגררים בארץ מלאתי בתוספת תמיד יסוד רבינו רבי ברוך זצ"ל :

רובא דמזבח בדרום קאי · מה שפירש"י שלמעלה מכניסת הסובב מגולה מפתח ב' אמות לרוחב הפתח חצי אמה בגובהו אין לחמוה למה לא פירש למעלה מכניסת היסוד מיד מגולה הפתח אמה הדרן

עשר אמות כנגד פתחו של היכל י"א אמה לצפון וי"א אמה לדרום נמצא מזבח מכוון כנגד היכל וכותליו, ואי סלקא דעתך מדות ר' יהודה היא, מזבח באמצע עזרה מי משכחת ליה והתנן כל העזרה היתה אורך מאה ושמונים ושבע על רוחב מאה ושלשים וחמש מן המזרח למערב מאה ושמונים ושבע מקום דריסת רגלי ישראל י"א אמה, מקום דריסת רגלי הכהנים י"א אמה, מזבח שלשים ושתים, בין האולם ולמזבח עשרים ושתים, וההיכל ק' אמה, וי"א אמה אחורי בית הכפורת מן הדרום לצפון מאה ושלשים וחמש: הכבש והמזבח ששים ושתים, מן המזבח ולטבעות ח' אמות, מקום הטבעות עשרים וארבע, מן הטבעות לשלחנות ארבע, מן השלחנות לנגסין ארבע, מן הנגסין לכותל עזרה ח' אמות, והמותר: בין הכבש ולכותל ומקום הנגסין ואי סלקא דעתך מדות ר' יהודה היא, מזבח באמצע עזרה מי משכחת ליה הא רובא דמזבח בדרום קאי? אלא

עשר אמות כנגד פתחו של היכל · י' אמלעית של ריחבו : **לצפון** · כנגד ה' אמות הטתרים לחלל ההיכל מן המזוזה ולצפון שהרי חלל ההיכל כ' אמה רחב וכנגד ו' של עובי כותל לפונית של היכל וכן לדרום נמלא רוחבו של מזבח מטומלס כנגד היכל וכותליו :

ואי סלקא דעתך מדות רבי יהודה היא מזבח באמצע עזרה מי משכחת ליה · פרכא היא דקא פריך הש"ס לרב אחא דאוקמי כרבי יהודה ואי סתמי מדות רבי יהודה ניהו מזבח דאתא באמצע עזרה אליבא דסתמא דמדות מי משכחת לה : **כל היקף העזרה** · הגדולה אורך קפ"ז ובתוך אותו היקף נבנה הבית לגד מערבי והחלר והמזבח במזרחו היכל מאה אורך עם כותל אולם וחללו וכותל היכל וחללו ואמה מרקסין וחלל בית קדשי הקדשים ועובי כותל מערבי וחלל התא אחריו ועובי כותל חילון הכי מיפרשא במסכת מדות ולקמן מייתי לה בפרק הוליאו ט' (דף נב:) : **י"א אמה** · היה מקום פנוי אחורי בית הכפורת בין כותל לכותל עזרה : **הכבש והמזבח כו'** · ולא פירש עכשיו מקום פנוי שבין הכבש לכותל דרומי של עזרה וכשיפא קתני לה ועכשיו מונה והולך מן הדרום לצפון : **מן המזבח ולטבעות** · (א) קבועים בקרקע בבית המטבחים שבצפון המזבח שטתחים בהן לוחרי בהמות כשמוחטין

מדות ס"ה מ"ח מנהות פ"ה: *גרסת הסוגיא: בסוגיא זו מדות הרוחב פס הציקר ורוחב האולם פ"ה מדות

[מדות ס"ה מ"ב ע"ש]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מן המזבח ולטבעות · טבעות קבועים : (ב) ד"ה המותר וכו' אלא נמנה כאן אותו העודף חלקו וכו' למקום הנגסין ומקום השלחנות כמ' יחזקאל הס"ד: (ג) ד"ה רובא וכו' ומקום מ' שולחנות וכו' בשקלים שהיו נחוצות כו' לרבע כזה : : : : בריחב אמה נמצא כו' כר ע"ז וכו' כר יהודא ז"ל שנים עשר מן העשרים וחמש תן בין כבש לכותל ובלם עשרה הן למקום וכו' לפי שהיה לו לחנה כו' מלומר כן הסאר והאחר נמחק :

מסורת השס

פ' א מיי' פ"ה מהל' בית הבחירה הל' יב:

פא ב סמ"ג עי' יד מו :

רבינו חננאל

הלא אשכחן בפס' מדות דמזבח באמצע עזרה עומד דתנן כל העזרה היתה ארך קפ"ז על רחב קל"ה מן המזרח למערב כו' · לדברי האומר רובא דמזבח בדרום קאי מן הצפון לדרום קל"ה · הכבש והמזבח ס"ב מן המזבח לטבעות ח' אמה מקום הטבעות כ"ד אמה מן הטבעות לשלחן ד' אמות · מן השולחנות לנגסין ד' · ומן הנגסין לכותל העזרה ח' נשארו מן הכבש לכותל העזרה י"ז אמה נמצא מן הדרום י"ז אמה והכבש ל' אמה וכ' אמה וחצי מן המזבח הרי ס"ז אמה וחצי אמה הוא חצי קל"ה · נמצא רובא דמזבח בדרום קאי כי הכבש בדרום של מזבח הוא · ולדברי מאן דאמר רובא דמזבח בצפון קאי זה חשבונו מכותל עזרה דרומי כ"ה אמה מה שאמרו בתלמוד וחמיותר מן הכבש לכותל העזרה ומקום הנגסין והכבש ל' אמה והרי נ"ה אמה וי"ב אמה וחצי מן המזבח הרי ס"ז אמה וחצי והוא חצי העזרה שבדרום נמצא כלפי הצפון י"ס אמה וחצי מן המזבח ומ"ח אמה מקום הטבעות והשולחנות והנגסין הרי ס"ז אמה וחצי בצפון נמצא רובה דמזבח בצפון קאי ונדחה רב אדא בר אהבה ועמדה בחלוקה · וכי מאן תנא

נוסא אחרת: מדות ר"ה ומה ר"ה ר"ה

תוספות ישנים

מזמן נגפון קאי וכוותיה מיתוקמא שפיר :

חמש אמות הצפונית של מזבח עליהם הרי חצי רוחב העזרה שהוא ס"ל ומחלה נמצא כ"ז אמות מן דרומית של מזבח כלין בחצי דרומי של העזרה ונמצא צפונו של חלל כלה לסוף צפוני של חלל הפתח אצל המזוזה לא ממקום המזבח ב' אמות של כניסת היסוד והסובב נמצא לצפון חלל הפתח מגולה למעלה מכניסת הסובב ב' אמות ויכול לרחות כהן שברחם הר המשחה דרך אותן ב' אמות את פתח ההיכל דרך פתח התחתון ואם תאמר גובה שם אמות שגבה המזבח עד כניסת הסובב כותם את פתח התחתון איט כן שהרי קרקע העזרה לא עלה מקרקע הר הבית אלא י"ג ומחלה ושם של גובה הסובב הרי תשע עשרה ומחלה אחתי פש ליה פלגא דאמתא בגובה פתח התחתון, אלא לאו ר"ל היא ואיכסי ליה במעלה שמע מינה, ולבי מגמגם ביה דיש לומר הואיל ולא פירשה המשנה מקום השלחנות שמא עם מקום הנגסין הוא כלול באותו חלק שאתה חולק כ"ה אמות הטופים ברוחב העזרה על מאה ועשר המפורשין נמצא מן הכבש לכותל דרומי י"ב ומחלה והכבש והמזבח ס"ב הרי ע"ד ומחלה לא מהן ב' אמות של כניסת היסוד והסובב לצפון נשארו ע"ב ומחלה ולא נחגלה מחלל הפתח מלא החוט שהרי אמצעו של פתח באמצע רוחב עזרה שהיא לסוף ששים וסבע ומחלה הוסיף עליהן חמש אמות שיהיו שבעים ושתים ומחלה כללתה כאן חמש אמות של חצי הפתח הצפוני ומאי בך שמעתי שמקום השלחנות כלול עם מקום הנגסין אבל מה ששניט כאן והמותר בין כבש לכותל ומקום הנגסין פירש לי מורי לדק רביט יצחק בר יהודה ז"ל שנים עשר מן העשרים וחמש (ד) בין כבש לכותל ושלש עשרה למקום הנגסין והשלחנות ונתן טעם לדבריו לפי שבין כבש לכותל מקום פנוי וכאן יש טרך תשמיש של שלחנות ונגסין ונמצא מחלל הפתח מגולה חצי אמה ולבי מגמגם לפי שהיה לחנא לפרש וכיון שלא פירש לריך אתה לחלקו לחצאין ואם בא להרבות כאן ולמעטו כאן יכול אתה לגלות הפתח כמה שתחפון או לכסות כמה שתחפון לפיכך טוב לי כמו שפירשתי (מלומר כן שבשפת חצי רוחב היכל דרומי כלה המזבח והוא כנגד חלל הפתח) : רש"ל מ"ז

אלא